

Program profilaktyczno - terapeutyczny

„Zapobieganie pogłębianiu się trudności w nauce poprawnego pisania uczniów klas III i IV szkoły podstawowej”

Cele ogólne:

- Poznanie rozmiarów trudności w pisaniu wśród uczniów klas III i IV (na podstawie badań przesiewowych)
- Wytypowanie uczniów do pełnej diagnozy psychologiczno – pedagogicznej.
- Wspieranie rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemu trudności dzieci w pisaniu i czytaniu w ramach spotkań, szkoleń, punktów konsultacyjnych

Cele ogólne:

- Dostarczenie rodzicom i nauczycielom informacji na temat objawów, form pracy oraz doboru ćwiczeń dla dzieci wykazujących trudności w pisaniu i czytaniu.
- Korygowanie zaburzeń rozwojowych dzieci oraz wyrównywanie braków w pisaniu i czytaniu na terenie domu i szkoły.

Cele ogólne:

- Objęcie uczniów wykazujących trudności w pisaniu pomocą w ramach zajęć terapii grupowej na terenie poradni.
- Wspieranie uczniów w radzeniu sobie z trudnościami w nauce i walce ze stresem.

Uczestnicy programu:

- uczniowie klas III, IV;
- rodzice ;
- nauczyciele.

Po zakończeniu szkolenia nauczyciele potrafią:

- Rozpoznać trudności w czytaniu i pisaniu na podstawie objawów zaburzeń percepcji słuchowej, wzrokowej i sprawności manualnej oraz zakwalifikować dziecko do odpowiedniej formy pomocy;
- Poprowadzić zajęcia i dobrać odpowiednie metody pracy na lekcji, tak aby uczniowie wykazujący trudności w czytaniu i pisaniu mogli bez przeszkód zdobywać wiedzę w sposób dostosowany do ich możliwości.

Po zakończeniu szkolenia nauczyciele potrafią:

- Dobierać metody, pomoce dydaktyczne i podręczniki pomocnicze do pracy w zespole korekcyjno – kompensacyjnym dla uczniów z trudnościami w pisaniu i czytaniu umożliwiające podejmowanie działań zmierzających do wyeliminowania lub zmniejszenia tych zaburzeń i trudności.
- Ukierunkować pracę samokształceniową ucznia na terenie domu prowadzoną pod kierunkiem rodziców.

Po zakończeniu szkolenia rodzice:

- Potrafią rozpoznać pierwsze, objawy trudności w nauce czytania i pisania;
- Wiedzą, gdzie można uzyskać pomoc dla dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu,
- Wiedzą jakie są procedury kierowania dzieci na badania do poradni psychologiczno - pedagogicznej ;

Po zakończeniu szkolenia rodzice potrafią:

- Dobrać pod kierunkiem nauczyciela formy indywidualnej pracy z dzieckiem na terenie domu.
- Na podstawie przekazanej literatury i proponowanych opracowań dobrać odpowiedni rodzaj ćwiczeń zgodnie z rodzajem popełnianych błędów

Po zakończeniu terapii uczniowie:

- Mają świadomość popełnianych błędów i potrzebę ich korygowania;
- Potrafią samodzielnie i systematycznie pracować nad poprawnością czytania i pisania;
- Znają na co najmniej dobrym poziomie podstawowe zasady ortografii i potrafią je zastosować w praktyce;
- Potrafią samodzielnie i sprawnie posługiwać się słownikiem ortograficznym;

Po zakończeniu terapii uczniowie:

- Potrafią wyjaśnić pisownię większości słów, dopasowując zasady ortografii do podanych wyrazów;
- Znają techniki relaksacji oraz sposoby walki ze stresem;
- Potrafią zastosować ćwiczenia ułatwiające koncentrację uwagi;

Metody:

- obserwacja w oparciu o kwestionariusz objawów dysleksji u uczniów klas III – VI wg opracowania M. Bogdanowicz, A. Bućko, R. Czabaj
- badania przesiewowe (pisanie ze słuchu, przepisywanie tekstu, sprawdzian znajomości podstawowych zasad ortografii)

Metody:

- prelekcja;
- dyskusja;
- indywidualne konsultacje z rodzicami i nauczycielami w ramach zorganizowanych punktów konsultacyjnych;
- zespołowa praca korekcyjno – wyrównawcza.

Pomoce niezbędne do realizacji programu:

- Indywidualna karta przesiewowych badań wykrywania trudności w pisaniu wraz ze zgodą na badanie;
- Kwestionariusz objawów dysleksji u uczniów klas III – VI wg opracowania M. Bogdanowicz, A. Bućko, R. Czabaj;
- teksty pisanie ze słuchu oraz przepisywania dostosowane do poziomu rozwoju uczniów na tym etapie nauki;
- Próba tempa pisanie wyrazu „domek” dla klas III wg opracowania E. Grzegorzewskiej;
- sprawdzian znajomości podstawowych zasad ortografii;

Pomoce niezbędne do realizacji programu:

- scenariusz spotkania informacyjnego dla rodziców wg własnego opracowania;
- scenariusz szkolenia dla nauczycieli „Jak pracować z uczniem przejawiającym trudności w nauce poprawnego czytania i pisanie” wg własnego opracowania
- scenariusz szkolenia dla rodziców „Praca z dzieckiem przejawiającym trudności w nauce czytania i pisanie”
- scenariusz warsztatowych zajęć dla uczniów klas III – IV pt. „Jak radzić sobie ze stresem?”

Pomoce niezbędne do realizacji programu:

- materiały dla rodziców i nauczycieli:
 - Praca z dzieckiem przejawiającym trudności w nauce czytania i pisanie (wskazówki dla rodziców wg opracowania M. Bogdanowicz)
 - Ćwiczenia w czytaniu i pisaniu wg. M. Szurmiak
 - Usprawnianie percepcji wzrokowej, słuchowej, rozwoju ruchowego – propozycje ćwiczeń – materiały zawarte w „Moje dziecko jest dyslektykiem, Poradnik i informator dla rodziców i wychowawców” M. Dąbrowska

Pomoce niezbędne do realizacji programu:

- „Katalog rodzicielskich zachowań” opracowany przez rodziców w trakcie kursów *Szkola dla rodziców* zorganizowanych przez Oddział Warszawski PTD.
- „Dekalog dla nauczycieli” oraz „Dekalog dla rodziców” wg. M. Bogdanowicz
- program grupowych zajęć terapeutycznych dla uczniów przejawiających trudności w czytaniu i pisaniu;
- scenariusze zajęć terapii grupowej wg własnego opracowania;
- zeszyty Programu Edukacyjno – Terapeutycznego ORTOGRAFFITI dla klasy IV.

Pomoce niezbędne do realizacji programu:

- Propozycje dostosowania ćwiczeń sprawności manualnej, percepcji wzrokowej i słuchowej do wybranych aspektów zaburzeń opracowane przez E. Grzegorzewską
- Propozycje ćwiczeń korygowania błędów w czytaniu i pisaniu liter, głosek, sylab, wyrazów i zdań uwzględniających percepcję wzrokową, słuchową i sprawność manualną opracowane przez E. Grzegorzewską;
- Ankiety ewaluacyjne.

PRZEBIEG PROGRAMU

1. Zorganizowanie z rodzicami uczniów klas III i IV spotkań informacyjnych mających na celu wyjaśnienie potrzeby przeprowadzenia badań przesiewowych pod kątem trudności w pisaniu, przedstawienie celu badań oraz uzyskanie zgody na w/w badania (opracowana przez prowadzące Indywidualna karta przesiewowych badań wczesnego wykrywania trudności w pisaniu)

PRZEBIEG PROGRAMU

2. Przeprowadzenie badań przesiewowych w klasach III i IV z zastosowaniem metod pedagogicznych dostosowanych do wieku i poziomu rozwoju uczniów.
3. Wypełnienie przez nauczycieli kwestionariuszy objawów dysleksji u uczniów klas III – VI wg opracowania M. Bogdanowicz, A. Bućko, R. Czabaj
4. Sprawdzenie i opracowanie wyników badań.

PRZEBIEG PROGRAMU

5. Zorganizowanie szkoleń dla nauczycieli w ramach zespołów samokształceniowych, szkoleń Rad Pedagogicznych, Punktów Konsultacyjnych mających na celu podsumowanie badań oraz przedstawienie form pracy z dzieckiem wykazującym trudności w pisaniu i czytaniu (scenariusz szkolenia Rady Pedagogicznej „Jak pracować z uczniem przejawiającym trudności w nauce czytania i pisania”)

PRZEBIEG PROGRAMU

6. Zorganizowanie spotkań indywidualnych i grupowych szkoleń dla rodziców, podsumowujących przeprowadzone badania. Zapoznanie ich z trudnościami dziecka oraz ukierunkowanie pracy w domu z dostosowaniem metod do indywidualnego poziomu rozwoju, wiedzy i umiejętności dziecka (scenariusz szkolenia „Praca z dzieckiem przejawiającym trudności w czytaniu i pisaniu”)

PRZEBIEG PROGRAMU

7. Zaplanowanie pełnych badań psychologiczno – pedagogicznych dla uczniów zakwalifikowanych do ich wykonania na podstawie wyników badań przesiewowych.
8. Zorganizowanie w miarę możliwości grupy terapeutycznej na terenie poradni dla uczniów potrzebujących pomocy w usprawnianiu poprawnej nauki pisania i czytania (program terapii grupowej)

TREŚCI PROGRAMU - nauczyciele

1. Poszerzenie wiedzy na temat objawów trudności w nauce czytania i pisania;
2. Zapoznanie nauczycieli z trudnościami obserwowanymi u uczniów podczas nauki innych przedmiotów;
3. Ogólne zasady nauczania, indywidualizacji wymagań oraz indywidualizacji oceniania;
4. Postępowanie wobec ucznia podejrzanego o występowanie specyficznych trudności w nauce czytania i pisania

TREŚCI PROGRAMU - nauczyciele

5. Wskazówki do pracy z dzieckiem wykazującym trudności w nauce czytania i pisania podczas lekcji.
6. Dobór stosowanych podczas lekcji ćwiczeń usprawniających zaburzone funkcje niezbędne do opanowania poprawnego czytania i pisania;
7. Ukierunkowanie pracy samokształceniowej dziecka na terenie domu we współpracy z rodzicami.

TREŚCI PROGRAMU - rodzice

1. Dostarczenie wiedzy na temat objawów trudności w nauce czytania i pisania;
2. Organizowanie pomocy dziecku, procedury kierowania dzieckiem na badania do poradni psychologiczno – pedagogicznej
3. Przedstawienie form pracy z dzieckiem na terenie domu;
4. Uświadomienie konieczności podejmowania pracy samokształceniowej dziecka na terenie domu dostosowanej do jego wieku i indywidualnych możliwości;

TREŚCI PROGRAMU - uczniowie

1. Wyrównywanie zaburzeń rozwojowych w zakresie percepcji wzrokowej, słuchowej, funkcji wzrokowo-przestrzennych; koordynacji wzrokowo – ruchowej;
2. Rozwijanie pamięci wzrokowej, słuchowej i ruchowej oraz doskonalenie koncentracji uwagi;
3. Wzbogacanie zasobu słów i pojęć oraz wiedzy (w tym o języku) rozwijanie myślenia logicznego i twórczego;
4. Profilaktyka i terapia zaburzeń sfery emocjonalno – motywacyjnej.
5. Kształtowanie pozytywnego obrazu samego siebie;

TREŚCI PROGRAMU - uczniowie

6. Poznawanie i utrwalanie zasad ortografii.
7. Doskonalenie umiejętności posługiwania się słownikiem ortograficznym.
8. Przygotowanie ucznia do pracy samokształceniowej ucznia na terenie domu.
9. Integracja grupy (akceptacja siebie i innych, kontakty interpersonalne);

BIBLIOGRAFIA:

- Bogdanowicz M., Adryjanek A., *Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów*, Gdynia 2004
- Bogdanowicz M., *Ćwiczenia grafomotoryczne według Hanny Tymichowej*, Gdańsk 1997
- Bogdanowicz M., *Co warto wiedzieć o specyficznych trudnościach w uczeniu się czytania i pisania?* [w:] Informator o egzaminie gimnazjalnym w 2002 roku, Warszawa
- Bogdanowicz M., *Integracja percepcyjno – motoryczna. Teoria – diagnoza – terapia*, Warszawa
- Bogdanowicz M., Bućko A., Czabaj R., *Modelowy system profilaktyki i pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczniom z dysleksją*.
- Czajkowska I., Herda K., *Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne w szkole*, Warszawa

BIBLIOGRAFIA:

- Dąbrowska M., *Moje dziecko jest dyslektykiem. Poradnik dla rodziców i wychowawców*, Warszawa
- Frostig M. Horne D., *Wzory i obrazki. Program rozwijający percepcję wzrokową – trzy poziomy*, Warszawa
- Gałkowski T., Jastrzębowska G [red.], *Logopedia – pytania i odpowiedzi*. Podręcznik Akademicki, Opole
- Gałowska T., Pietrzak – Stępkowska Z., *Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu*, Warszawa
- Grabałowska K., Jastrząg J., Mickiewicz J., Wojak M., *Ćwiczenia w czytaniu i pisaniu – poradnik metodyczny do terapii dzieci dyslektycznych*, Toruń

BIBLIOGRAFIA:

- J. Hanisz, E. Grzegorzewska, S. Łukasik, H. Petkowicz, *Ocena opisowa i sprawdzian osiągnięć ucznia. Kształcenie zintegrowane w klasach 1-3*, Wesola Szkoła, Warszawa 2001.
- Handzel Z., *Dyktanda graficzne*, Gdańsk
- Iwanowicz M., *Dyktanda. Teksty ortograficzne z lukami dla klasy V*, Łódź
- Iwanowicz M., *Mistrz ortografii. Podręcznik do systematycznej nauki ortografii dla klas IV-VI szkoły podstawowej*, Łódź
- Iwanowicz M., *ORTO – MIKS. Repetytorium z ortografii dla klas IV – VI szkoły podstawowej*, Łódź

BIBLIOGRAFIA:

- Iwanowicz M., *ORTO – TESTY. Sprawdziany ortograficzne dla klas IV – VI szkoły podstawowej*, Łódź
- Landau I, *Szóstka z ortografii*, Warszawa
- Łuczak A., Kopicka – Trębacz B., *Ortografia dla szkoły podstawowej i gimnazjum. Część I*, Gdańsk 2001
- Łuczak A., Kopicka – Trębacz B., *Ortografia dla szkoły podstawowej i gimnazjum. Część II*, Gdańsk 2003
- Mickiewicz J., *Materiały do diagnozy pedagogicznej umiejętności pisania i czytania uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum: opracowanie metodyczne dla poradni psychologiczno – pedagogicznych*, Toruń

BIBLIOGRAFIA:

- Omiecińska A., Saduś Z., *Ortografia dla uczniów szkół podstawowych*, Opole
- *Pusy* – zestaw zeszytów i klocki ułatwiające opanowanie materiału dzieciom mającym trudności w nauce
- Sawa B., *Jeżeli dziecko źle czyta i pisze*, Warszawa
- Szurmiak M., *Podstawy reedukacji uczniów z trudnościami w czytaniu i pisaniu*, Warszawa
- Theml H., *Relaks w nauczaniu*, Warszawa
- Zakrzewska B., *I ty będziesz dobrze czytać*, Warszawa
- Program Edukacyjno – Terapeutyczny *ORTOGRAFFITI*, Gdynia

Dysleksja w internecie

- Strona Główna Polskiego Towarzystwa Dysleksji
<http://www.ptd.edu.pl>
- Warszawski Oddział Polskiego Towarzystwa Dysleksji
<http://www.dysleksja.waw.pl/indeks.html>
- Częstochowski Oddział Polskiego Towarzystwa Dysleksji
http://ptd_czestochowa.republika.pl/
- ORTOGRAFFITI
<http://www.ortograffiti.pl/>

Dziękuję za uwagę

*Małgorzata Krakowska
Pedagog
mkrakowska@plusnet.pl
Publiczna Poradnia Psychologiczno –
Pedagogiczna nr 3 w Częstochowie*